

Factors Affecting Students' Motivations for Choosing Technical Associate Degree as a Career in Faculty of Shahid Yazdanpanah of Sanandaj: A Cross-Sectional Study

Mina Ahmadi^{1*}, Mohammad Latif Shirdel², Mohammad Ghane Heidari³

^{1,2,3} MSc. Department of Accounting, Technical & Vocational University (TVU), Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

Received: 02.02.2020

Revised: 03.02.2021

Accepted: 04.12.2021

Keyword:

Motivation

Career choice

Associate degree

Faculty of Shahid Yazdanpanah

Sanandaj

*Corresponding Author:

Mina Ahmadi

Email:

mina.ahmadi13953@gmail.com

ABSTRACT

It is necessary to be informed of student motivational factors to carry out educational planning at universities. This study was undertaken to determine first semester students' motivation for selecting a technical associate degree at the Shahid Yazdanpanah Faculty in Sanandaj: a branch of the Technical and Vocational University as a cross-sectional study. The research was descriptive-analytical with a quantitative approach using questionnaires. The statistical population comprised of 261 students undertaking associate degrees in their first semester in the academic year 2017-2018. Thus, 150 students were selected via stratified random sampling using the Cochran formula. In order to select the sample, first the statistical population was classified as educational departments based on the available associate degree programs and the statistical sample size. The findings showed that interest and scientific progress ranked first in rating of motives (2.92) for choosing Technical Associate Degree at the Faculty of Shahid Yazdanpanah, Sanandaj Branch of the Technical and Vocational University, followed by job income (2.41), entrance exam score (2.39), and influence of parents and relatives (2.24).

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

It is necessary to be informed of motivational factors on students to undertake educational planning in universities. This study was carried out to determine the first semester students' motivation for choosing technical associate degree at Faculty of Shahid Yazdanpanah of Sanandaj; a branch of Technical and Vocational University of Kurdistan (as a cross-sectional study).

Students are influenced by several factors in their orientations regarding the choice of study field at university. However, the basic and important point is the method of influence and impact between different factors; in other words, it is necessary to distinguish which factors influence students step by step. In addition, how do students prepare when they intend to enter the university?

Methodology

Technical and professional trainings play a significant role in employment due to training and creation of necessary skills in people to obtain jobs. Considering the importance of the role of technical and professional education in economic development and employment, in the design of the new secondary education system, it has been attempted to direct this system towards the development of technical and professional education with the aim of teaching the techniques and skills needed by the society. On the other hand, competency-based education is an educational model in technical and vocational education that focuses on professional competencies.

Results and discussion

This study was practical in nature and used an analytical method. For quantitative analysis, a questionnaire was used. The statistical population included 261 students at associate degree level in their first semester in the academic year of 2017-2018. 150 students were selected by the stratified random sampling by the Cochran formula. Students were categorized based on different fields of technical associate degrees in the statistical sample size. Data analysis was carried out by using SPSS software, Friedman statistical test and Spearman's correlation coefficient.

The issue of career motivation and choosing the right field to achieve career goals is of particular importance in any society. This means that the people of a society choose the field of study according to their career motivation. Various factors influence the motivation of people to choose a field of study at university. Pursuing interests and desires, obtaining a suitable job of interest, raising the level of social status, and earning money were among the motivational factors that influenced students' choice of study field. The importance of investigating students' motivation to choose a field of study can have an impact on the precise and optimal planning of study fields and degrees by the Ministry of Science and other trustees.

Table 1. Sample siz

Associate's degrees	Industrial Electricity	Electrical Installations	Electronics	Accounting	Machine Tools	General Building Works	Software Engineering	Mechanics	Mapping	Architecture
The entire registration of technical associate degree :260	35	29	19	30	12	34	28	29	18	27
Sample size:150	20	17	11	17	7	20	16	17	10	16

Table 2. Sample Size Factors Affecting Students' Motivations for Choosing Technical Associate Degree as a Career

standard deviation	Average	very little	Low	to some extent	Much	very much	Component	Indicator	
1	3.6	3.3	8.0	34.7	30.7	23.3	Motivated education provides an opportunity to earn a degree	Interest and academic progress	
0.9	3.8	2	5.3	24.7	46	22	Study with education motivation		
1	3.5	6.7	6	31.3	43.3	12.7	Study with Scientific content motivation		
1.1	3.7	4.7	10	26.7	30.7	28	Study with Helping others motivation		
1.1	3.2	8.7	14	40.7	22	14.7	Study with Scientific research motivation		
1.1	4	4	4.7	18	36	37.3	Study with personal interest motivation		
1	3.5	4.7	6	36.7	37.3	15.3	Having a suitable education position in the society		
1	3.5	2.7	9.3	40.7	30	17.3	Having practical content		
1.1	3.2	6.7	17.3	31.3	34	10.7	Education is a factor for career success		Employment conditions
1.1	3.4	8	13.3	28.7	34.7	15.3	An opportunity to earn money		
1.1	3.7	5.3	5.3	31.3	34	24	Education because of parental encouragement		
1.2	3.8	6	7.3	28	21.3	37.3	Studying where parents live		
1.1	3.3	6	12	38.7	28.7	14.7	Studying with the motivation of the support and encouragement of the school counselor	Parents and friends	
1.2	3.2	10	20.7	26.7	24.7	18	Education influenced by the choice of relatives in this field		
1.2	3	14.	17.3	34	24.7	9.3	Education influenced by public media		
1	3.3	5.3	10.7	48	22.7	13.3	Education because of Associate's degree shortage		
1.2	3.3	10.	10	34.7	30	14.7	Study with the motivation of peer support and encouragement		
1.1	3.3	10	7.3	41.3	29.3	12	Education influenced by the experiences of relatives and friends	score obtained	
1	3.4	6.7	9.3	38.7	32	13.3	Choosing a field of study by score obtained		

Conclusion

The findings of the research confirm that the planning of the educational system of the university should be based on the needs of the society. Ignoring this issue will greatly increase the number of unemployed educated people in the future. The studied students stated interest in acquiring science and knowledge, the field of academic progress, obtaining

an optimal job and earning a decent income as the main motivations for choosing associate degrees. However, the main purpose of creating technical colleges is to train technicians. Therefore, the emphasis on this issue should be seriously considered by experts and they should align research needs with the job needs of society.

Table 3. Conclusion of Factors Affecting Students' Motivations for Choosing Technical Associate Degree as a Career

The correlation coefficient		Interest and academic progress	Employment conditions	Parents and friends	Score obtained
Architecture	Spearman's correlation coefficient	0.789**	0.612**	0.457**	0.288**
	Significance level	0.000	0.000	0.000	0.000
	Number of samples	150	150	150	150
Electrical Installations	Spearman's correlation coefficient	0.612**	0.812**	0.640**	0.550**
	Significance level	0.000	0.000	0.000	0.000
	Number of samples	150	150	150	150
Mechanics	Spearman's correlation coefficient	0.640**	0.457**	0.541	0.599**
	Significance level	0.000	0.000	0.000	0.000
	Number of samples	150	150	150	150
Software Engineering	Spearman's correlation coefficient	0.822**	0.550**	0.599**	0.342**
	Significance level	0.000	0.000	0.000	0.000
	Number of samples	150	150	150	150
Machine Tools	Spearman's correlation coefficient	0.630**	0.542**	0.584**	0.437**
	Significance level	0.000	0.000	0.000	0.000
	Number of samples	150	150	150	150
Accounting	Spearman's correlation coefficient	0.535**	0.649**	0.692**	0.211**
	Significance level	0.000	0.000	0.000	0.000
	Number of samples	150	150	150	150

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Table 4. The results of the Friedman test

Number	150
Chi-square coefficient	24.476*
Degrees of freedom	3
Significance level	0.000

Table 5. The correlation coefficients

Rank	Rank average	Indicators
1	2.92	Interest and academic progress
2	2.41	Employment conditions
3	2.39	score obtained
4	2.24	Parents and friends

Contrary to the main goals of the associate course regarding the training of technicians, the graduates of this course insisted on continuing their studies. The

employment status of school graduates is not evaluated properly. On the other hand, considering the expansion of technical and professional associate courses by the scientific-applied university and other government and non-government institutions and the availability of relatively great opportunities to access this type of education, reconsidering the policy and continuing the work of technical and professional schools under the umbrella of a technical and professional university is necessary. It is suggested that the authorities of technical and professional education programs in the country, while paying attention to new approaches in the field of training technicians, review the philosophy, goals and policies of the discussed courses.

Summary

The findings showed that interest and scientific progress had the first average rating of motives (2.92), job income had the second average rating of motives (2.41), entrance exam score had the third average rating of motives (2.39) and parents and relatives' effects had the fourth average rating of motives (2.24) for choosing technical associate degree as a career at Faculty of Shahid Yazdanpanah of Sanandaj: a branch of Technical and Vocational University of Kurdistan.

شاپای الکترونیکی: ۲۵۳۸-۴۴۲۰

شاپای چاپی: ۲۳۸۲-۹۷۹۶

عوامل مؤثر بر انگیزه دانشجویان کاردانی در انتخاب رشته تحصیلی (مورد مطالعه: دانشکده فنی شهید یزدان پناه سنندج)

مینا احمدی^{۱*}، محمدلطیف شیردل^۲، محمدقانع حیدری^۳

۱- کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، تهران، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله

در برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه، آگاهی از انگیزه دانشجویان مورد نیاز است. پژوهش حاضر به منظور تعیین انگیزه انتخاب رشته کاردانی در دانشجویان دانشکده فنی شهید یزدان پناه شهر سنندج انجام گرفت. تحقیق به روش توصیفی-تحلیلی با رویکردی کمی صورت پذیرفت. جامعه آماری ۲۶۱ نفر از دانشجویان مقطع کاردانی سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۶ بودند. حجم نمونه آماری بر اساس فرمول کوکران برابر ۱۵۰ نفر به دست آمد و از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شد. به منظور انتخاب نمونه، ابتدا جامعه آماری بر اساس رشته‌های تحصیلی کاردانی موجود، به صورت گروه آموزشی طبقه‌بندی شد و حجم نمونه آماری، تفکیک گردید. یافته‌های پژوهش نشان داد شاخص علاقه و پیشرفت تحصیلی با میانگین رتبه‌های ۲.۹۲ رتبه اول شاخص‌های انگیزشی مؤثر بر انتخاب رشته دانشجویان، شرایط شغلی و درآمدی با میانگین رتبه‌های ۲.۴۱ در رتبه دوم، تأثیرگذاری نمره کسب شد. در کنکور با میانگین رتبه‌های ۲.۳۹ در رتبه سوم و تأثیر والدین و اطرافیان نیز با میانگین رتبه‌های ۲.۲۴ در رتبه چهارم تأثیرگذاری شاخص‌های انگیزشی مؤثر بر انتخاب رشته قرار دارند.

دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۱۱/۱۳

بازنگری مقاله: ۱۳۹۹/۱۲/۱۲

پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۱/۲۳

کلید واژگان:

انگیزه

انتخاب رشته

مقطع کاردانی

دانشکده فنی شهید یزدان پناه

سنندج

*نویسنده مسئول: مینا احمدی

پست الکترونیکی:

mina.ahmadi13953@gmail.com

مقدمه

انگیزه، یکی از ضروری‌ترین مفاهیم روان‌شناختی در امر آموزش و از مهم‌ترین مسائل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی است (برد و والیس، ۲۰۰۶)^۱. با وجود انگیزه برای یادگیری، ارتباط، تسهیل می‌شود، اضطراب کاهش می‌یابد و خلاقیت و یادگیری، نمود می‌یابد (کاسجروگلو و همکاران، ۲۰۰۹)^۲. شواهد نیز نشان می‌دهد انگیزه تحصیلی با برآیندهای آموزشی مختلفی از قبیل کنجکاوی، پشتکار، یادگیری و عملکرد بهتر، مرتبط است (یوشیدا و همکاران، ۲۰۰۸)^۳. انگیزه را نیرویی می‌دانند که به رفتار، شدت و جهت می‌دهد و در حفظ و تداوم آن به یادگیرنده کمک می‌کند؛ نیرویی است که به یادگیرنده توان می‌دهد تا فعالیت‌های خود را به سمت هدف موردنظر هدایت کند (ملکی و همکاران، ۲۰۱۴). از آنجاکه انگیزه، به معنای کشش، رغبت و گرایش است که فرد را به انجام فعالیت در جهت هدف وادار می‌سازد، پس برای انجام امور مختلف؛ از جمله یادگیری، انتخاب رشته تحصیلی، دانشگاه و دوره آموزشی، انگیزه‌های متفاوتی وجود دارد (امیدی، ۲۰۱۰).

انسان به‌عنوان موجودی جاندار، دارای انگیزه، شناخته می‌شود؛ به‌طوری‌که همه فعالیت‌ها و کارهای او به انگیزه لازم و متناسب با آن فعالیت نیاز دارد. برای یادگیری و تحصیل هم که به‌عنوان فعالیت اصلی دانشجویان به شمار می‌آید، باید انگیزه وجود داشته باشد. انگیزه تحصیلی دانشجویان، یکی از مهم‌ترین معضلات دانشگاه‌ها به‌شمار می‌آید که بر برون‌داد نظام‌های آموزشی تأثیر دارند، به‌طوری‌که یکی از حساس‌ترین محورهای فعالیت برنامه‌ریزان آموزشی، بررسی میزان انگیزه دانشجویان برای انتخاب رشته و ورود به مقاطع تحصیلی و دوره‌های آموزش عالی است.

هرچند انگیزه، مبین نیروی درونی است که مشوق و محرک فرد برای حرکت به‌سوی هدف است، ولی عامل این سوق و حرکت، تنها نیروهای درونی مانند علاقه، شناخت، توان علمی و استعداد تحصیلی نیستند، بلکه محیط بیرونی فرد نیز برای ایجاد آن اثر می‌گذارد. این تأثیرگذاری‌های محیط بیرونی؛ یعنی خانواده، مدرسه، دوستان و جامعه نیز در کنار عامل‌های درونی می‌تواند موجب ایجاد انگیزه در فرد شود (عنایتی نوین‌فر و همکاران، ۲۰۱۳). انتخاب دوره آموزشی و رشته تحصیلی در دانشگاه به‌طور معمول، یک‌روند چالش‌برانگیز و وقت‌گیر است و آینده و شغل حرفه‌ای افراد را رقم می‌زند که انتخاب آن باید با آگاهی و با صرف زمان کافی انجام گیرد؛ لذا اغلب، انتخاب دوره آموزشی و رشته تحصیلی در دانشگاه، تحت تأثیر عوامل چندی است که می‌توان آن‌ها را به دو گروه درونی و بیرونی تقسیم‌بندی کرد.

عامل‌های درونی در کنترل خود فرد است؛ درحالی‌که عامل‌های بیرونی، از اختیارات فرد خارج بود هستند و به‌صورت غیرمستقیم انتخاب فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از عامل‌های بیرونی می‌توان به خانواده، محیط آموزشی، گروه‌های هم‌سن‌وسال، رشته تحصیلی، زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی اشاره کرد. در ضمن، شخصیت فرد، یکی از مهم‌ترین عامل‌های تأثیرگذار در انتخاب رشته تحصیلی و دانشگاه محل تحصیل است (مقدس فریمانی، ۲۰۱۷).

دانشجویان در جهت‌گیری‌های خود در خصوص انتخاب رشته تحصیلی در دانشگاه از عوامل متعددی تأثیر می‌پذیرند اما نکته اساسی و مهم، نحوه تأثیر و تأثرات بین عوامل مختلف است؛ به عبارتی، باید تشخیص داد که دانشجویان مرحله‌به‌مرحله از چه عواملی، بیشتر یا کمتر تأثیر می‌پذیرند و از زمانی که قصد وارد شدن به دانشگاه را دارند، چه برنامه‌هایی را برای خود تدارک می‌بینند. برای بررسی این مسئله باید نحوه جهت‌گیری دانشجویان در خصوص انتخاب رشته و دانشگاه موردنظر آن‌ها بررسی و تبیین شود. لذا در مقاله حاضر به عوامل مؤثر بر انگیزه دانشجویان کاردانی در انتخاب رشته تحصیلی، در دانشکده فنی شهید یزدان‌پناه شهر سمنان پرداخته شده است.

¹ Bird² Kosgeroglu³ Yoshida

بیان مسئله

آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای به دلیل آموزش و ایجاد مهارت‌های لازم در افراد برای توانایی احراز مشاغل، نقش به‌سزایی در اشتغال دارند. با توجه به اهمیت نقش آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در توسعه اقتصادی و اشتغال، در طراحی نظام جدید آموزش متوسطه، کوشش شده است جهت‌گیری این نظام به سمت توسعه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای با هدف آموزش فنون و مهارت‌های موردنیاز جامعه باشد. از سوی دیگر، آموزش مبتنی بر شایستگی یک مدل آموزشی در آموزش فنی‌وحرفه‌ای است که بر شایستگی‌های حرفه‌ای متمرکز است (قهاری و همکاران، ۲۰۲۰).

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «خداوند متعال، عامل و اهل کاری را دوست می‌دارد که به بهترین وجه ممکن، کار خود را انجام دهد» (عبدالملک هندی، ۱۹۹۳). حضرت علی (ع) می‌فرماید: «به چیزی مشغول باش که مسئول آن هستی» (مکارم شیرازی، ۱۹۹۷) و در جای دیگر می‌فرماید: «شعار مؤمن عمل و مهارت‌ورزی است» (مکارم شیرازی، ۱۹۹۷). همین‌طور امام صادق (ع) می‌فرماید: «من دوست دارم هر فرد دارای حرفه و فنی باشد و به دنبال کسب‌وکار و به‌دست‌آوردن روزی برود» (شیخ صدوق، ۱۹۸۴). پیتر دراگر، یکی از صاحب‌نظران بزرگ مدیریت در هزاره سوم معتقد است: «بی‌سوادان قرن بیست‌ویکم، آثانی نیستند که نمی‌توانند بنویسند یا نمی‌توانند بخوانند یا حتی دکتری ندارند، بلکه آثانی هستند که نمی‌توانند مهارت‌آموزی کنند (خنفیر و همکاران، ۲۰۱۲).

آموزش‌های مهارتی عبارتی است از: مجموعه آموزش‌هایی که منجر به ایجاد خزانه مهارتی در ذهن و نظام رفتاری فرد تحت آموزش می‌شود و وی را آماده کنش‌گری و تأثیر عمیق در محیط زندگی و کاری می‌کند؛ یعنی در خزانه فرد، مهارت تزریق شود. یک فرد ماهر می‌تواند وظایف کاری را به‌خوبی انجام دهد (احمدیان، ۲۰۱۶). باید گفت مهارت، نوعی توانایی در انسان است که در موقعیت واقعی، ضمن درگیری عملی با موضوع مهارت، به کشف عملی و آفرینش‌گری و تولید منجر می‌شود. این توانایی، حاصل یادگیری تدریجی و شهودی است. مهارت در توانایی و فعالیت دست‌ها تجلی می‌یابد. اگرچه کمتر در قالب واژگان قرار می‌گیرد اما نیازمند درجه‌ای از دانش است. آموزش مهارت، هدف‌هایی معین و قابل‌سنجش با معیارهای معلوم دارد که افراد می‌توانند صرف‌نظر از کاربرد، آن را بیاموزند. در واقع، مهارت، مقوله‌ای عینی است که برخی واجد آن هستند و به‌نوبه خود تبدیل به دانش می‌شود. در مجموع می‌توان گفت مهارت، درک و دانش عمیق و تخصصی در رشته معینی است که حاصل تجربه، تربیت و آموزش می‌باشد و به تدریج طی مدتی طولانی در شخص ایجاد می‌شود. از یک منظر، مفهوم مهارت با توانایی، یکسان انگاشته می‌شود؛ بنابراین از مهارت پیاده‌روی و مهارت بستن بند کفش نیز سخن به میان می‌آید. از منظری دیگر، دامنه مهارت از مهارت‌های ادراکی؛ مانند تفکر خلاق، نقاد و تدریس آغاز می‌شود و تا حیطه مهارت‌های یدی و نیز مهارت‌های عاطفی و اخلاقی پیش می‌رود که این دیدگاه بسیار وسیع‌تر از نگاه اول است. در تعریف مهارت به‌عنوان توانایی، چنین استنباط می‌شود که حتی اگر بتوان مهارت‌های ادراکی را نیز در آن گنجانده، واردکردن عواطفی مانند دوستی و مهربانی قابل‌تردید است. دلیل این تردید را باید در ماهیت عواطف یافت. در مهارت، ورزیدگی، یک نماد است ولی در عواطف نه ورزیدگی بلکه شیوه ابراز و مهار آن‌ها موضوعیت می‌یابد و بدیهی است مهارکردن با ورزیدگی، یکسان نیست. به همین دلیل نمی‌توان عواطفی مانند مهربانی و امید را از نوع مهارت دانست. آموزش و کسب دانش، منجر به ایجاد تخصص در افراد می‌شود. اگر تخصص با تجربه کاری همراه شود، مهارت ایجاد می‌شود (ایروانی و مرجانی، ۲۰۱۵).

امروزه، بسیاری از صاحب‌نظران و اندیشمندان حوزه توسعه منابع انسانی بر این باورند که برنامه‌های آموزش‌عالی و دانشگاه‌ها که در کشورها به اجرا درمی‌آیند، پاسخ‌گوی نیازهای سازمان‌های امروزی نیستند. با توجه به بررسی به‌عمل‌آمده، این مهم در کشور مورد کم‌توجهی قرار گرفته است (مولائی و همکاران، ۲۰۰۹). این واقعیت، مدیران ارشد سازمان‌ها را بر آن داشته است تا برای رفع نیازهای خاص خود، تدابیر دیگری را بیاندیشند تا بر آن اساس بتوانند دانش و مهارت‌های موردنیاز کارکنان را همسو با راهبردها و برنامه‌های واقعی خود تأمین کنند و بدین ترتیب، قابلیت‌های

سازمانی را افزایش دهند و حضور خود را در میدان رقابت حفظ کنند (جلیلان و همکاران، ۲۰۱۷). توسعه آموزش مهارتی، یکی از این تدابیر است. اگرچه می‌توان دلایلی متعددی را برای ضرورت آموزش‌های سازمانی برشمرد، بی‌تردید مهم‌ترین دلیل عبارت است از ارتقای سطح عملکرد کارکنان به‌گونه‌ای که سبب افزایش و ارتقای سطح کیفی و کمی محصولات و خدمات سازمان شود (خراسانی و همکاران، ۲۰۱۴). بی‌تردید، تغییر در عملکرد کاری کارکنان و افزایش کیفیت و بهره‌وری در سازمان‌ها تنها از طریق آموزش مهارتی، امکان‌پذیر است. آموزش‌های مهارتی، جایگاه ویژه‌ای در توسعه اقتصادی پایدار دارند و در واقع فعالیت‌هایی هستند که می‌توانند فرد را برای احراز شغل، حرفه‌ها و کسب‌وکار آماده کنند یا کارایی و توانایی وی را در انجام امور افزایش دهد. چنین آموزش‌هایی کمک می‌کند تا در راستای فناوری و علوم وابسته، به همراه دانش‌های خاص مربوط به شغل و در بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مهارت‌های لازم کسب شود (کاوسی و حسینی‌راد، ۲۰۱۶).

ادبیات و پیشینه تحقیق

مطابق نظر (کینزی و همکاران، ۲۰۰۴)^۱ تحقیقات مربوط به عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی و دانشگاه، عمری پنجاه‌ساله دارد و محققان در طول این دوره، عوامل تعیین‌کننده‌ای مانند ویژگی‌های فردی، خانوادگی، شغلی و ویژگی‌های دانشگاهی را شناسایی کرده‌اند. خصوصیات و پیشینه خانوادگی مستحکم می‌تواند موجب افزایش اعتمادبه‌نفس در انتخاب رشته تحصیلی شود. به نظر می‌رسد تأثیر والدین بر انتخاب رشته تحصیلی فرزندان دختر دو برابر بیشتر از فرزندان پسر بوده است. اما نتیجه تحقیق (استانیک، ۲۰۰۴)^۲ نشان داد که تحصیلات والدین، بر انتخاب رشته تحصیلی فرزندان، مؤثر نیست، درحالی‌که هم تحصیل مادر و هم تحصیل پدر، بر انتخاب رشته تحصیلی فرزندان دختر، تأثیرگذار بوده است. عامل دیگر انتخاب رشته تحصیلی، طبقات اجتماعی و اقتصادی فرد است. وضعیت اجتماعی و اقتصادی افراد نه تنها عمل بالقوه‌ای در تعیین سطح آرزو برای ادامه تحصیلات عالی است بلکه نوعی جهت‌گیری حرفه‌ای برای آنان قلمداد می‌شود. (عارفی و همکاران، ۲۰۰۸) در بررسی انگیزه انتخاب رشته مامایی در دانشجویان ترم‌های مختلف دانشگاه‌های شهر تهران مشاهده کردند که انگیزه‌های فردی، مهم‌ترین عامل در انتخاب رشته مامایی بود. کسب علم، داشتن حرفه‌ای با روابط انسانی و مفید واقع شدن این رشته در زندگی، مهم‌ترین دلایل انتخاب رشته مامایی بود.

(عبدی و آقابابا، ۲۰۰۸) به بررسی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته داوطلبان مجاز به انتخاب رشته کنکور سراسری پرداخته‌اند. نتایج این بررسی نشان داد در مقایسه بین دو جنس، تفاوت معنی‌داری بین دختران و پسران داوطلب مجاز به انتخاب رشته برحسب عوامل شغلی، خانوادگی و دوستان در انتخاب رشته وجود داشت اما تفاوت معنی‌داری بین دختران و پسران در عوامل فردی به دست نیامد. همچنین نتیجه می‌گیرند بین عوامل شغلی و نیز عوامل خانوادگی و دوستان در میان داوطلبان، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

(نویدی و برزگر، ۲۰۱۱) نتیجه می‌گیرند داوطلبان، اهداف مختلفی برای تعیین رشته دارند؛ بعضی صرفاً می‌خواهند وارد دوره آموزش عالی شوند و فرق زیادی بین رشته‌ها برای آن‌ها وجود ندارد. این افراد اگرچه به بعضی از رشته‌ها گرایش بیشتری دارند ولی رشته‌های دیگر برایشان مناسب‌تر است. تعداد دیگری برای اخذ مدرک دانشگاهی این کار را انجام می‌دهند. آن‌ها در نظر ندارند استفاده‌ای از مدرک دانشگاهی کنند بلکه فقط داشتن مدرک برای آن‌ها مهم است. گروه دیگر، انگیزه‌های مالی دارند. آن‌ها به دنبال کسب درآمد و داشتن زندگی نسبتاً مرفه می‌باشند و درواقع آینده اقتصادی برای آن‌ها اهمیت زیادی دارد. تعداد دیگری هستند که به دنبال رضایت اطرافیان به‌خصوص خانواده خود

¹ Kinzie

² Stannic

هستند. آن‌ها خودشان رشته را تعیین نمی‌کنند بلکه اطرافیان برای آن‌ها رشته را تعیین می‌کنند و هدف، داوطلب جلب نظر دیگران می‌باشد.

(نوحی و همکاران، ۲۰۱۲) در بررسی انگیزه پیشرفت و رابطه آن با موفقیت تحصیلی در دانشجویان رشته‌های پزشکی، پرستاری و خدمات درمانی دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله نتیجه می‌گیرند با تقویت انگیزه پیشرفت در دانشجویان می‌توان میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان را افزایش داد.

(آزاد و همکاران، ۲۰۱۸) به بررسی نقش مهارت انتخاب شغل در انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهرکرد پرداخته‌اند. نتایج این بررسی نشان می‌دهد آموزش مهارت انتخاب شغل بر افزایش انگیزه درونی و بی‌انگیزگی تحصیلی، مؤثر بوده است.

(نصر و همکاران، ۲۰۰۵) به بررسی ملاک‌های انتخاب رشته داوطلبان ورود به دانشگاه‌های دولتی و مقایسه آن بر مبنای تحصیلات پدر، رشته داوطلبان ورود به دانشگاه‌های دولتی و مقایسه آن بر مبنای تحصیلات پدر، رشته تحصیلی، سن و دفعات شرکت در آزمون سراسری، در خصوص ملاک‌های انتخاب رشته داوطلبان ورود به مراکز آموزش عالی به این نتیجه رسیده‌اند که مهم‌ترین ملاک‌های ورود به دانشگاه عبارتند از: علاقه‌مندی به رشته، امکان ادامه تحصیل و تناسب رشته با توانایی‌های علمی. همچنین عواملی مانند صرفاً قبول شدن در دانشگاه و انتخاب رشته تحصیلی بر مبنای مشاوره‌های رایانه‌ای برای این افراد، کمترین اهمیت را داشته است.

(صفری و همکاران، ۲۰۱۸) با بررسی میزان علاقه دانشجویان به رشته تحصیلی خود و عوامل مؤثر بر آن از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زاهدان به این نتیجه رسیدند که میزان علاقه دانشجویان مورد مطالعه به رشته تحصیلی خود در حد نسبتاً خوبی قرار دارد؛ با این حال، کمتر از نیمی از آن‌ها رشته تحصیلی خود را بدون آگاهی قبلی انتخاب کرده بودند.

در پژوهشی دیگر در این مبحث بیان شده است که فاصله بین بخش صنعت و آموزش‌های دانشگاهی و نبود انطباق این آموزش‌ها با نیازهای بازار کار، منجر به افزایش مستمر نرخ بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی می‌شود؛ از این رو تحقیق **(لطفی جلال‌آبادی و همکاران، ۲۰۲۰)** با هدف الگوی مهارت‌محوری دانشجویان فنی‌وحرفه‌ای با استفاده از راهبرد نظریه داده‌بنیاد انجام شده است.

روش پژوهش

روش تحقیق پژوهش حاضر، توصیفی-تحلیلی از نوع زمینه‌یابی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش ۲۶۱ نفر از دانشجویان مقطع کاردانی ترم یک سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۶ در دانشکده شهید یزدان‌پناه شهر سمنان بود که بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه برابر ۱۵۰ نفر به‌دست‌آمد. در این تحقیق، از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شد. به‌منظور انتخاب نمونه در این پژوهش، ابتدا جامعه آماری بر اساس رشته‌های تحصیلی دانشکده، به‌صورت گروه آموزشی طبقه‌بندی شد و حجم نمونه آماری انتخاب گردید. در این تحقیق از پرسش‌نامه به‌منظور گردآوری داده‌ها کمک گرفته شد. پرسش‌نامه پژوهش در دو بخش: ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد جامعه آماری (سن، وضعیت مالی، اسکان و ...) و ۲- انگیزه‌های فردی، اجتماعی و حرفه‌ای تدوین گردید. روایی پرسش‌نامه نیز طی نشست با گروهی از متخصصان و صاحب‌نظران، تأیید نهایی شد. پایایی پرسش‌نامه نیز از طریق توزیع ۲۰ پرسش‌نامه در مرحله اول با کمک ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید. ضریب پایایی پرسش‌نامه برابر ۰.۸۷ محاسبه گردید که نشان از پایایی در سطح بالا برای پرسش‌نامه پژوهش می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری ضریب همبستگی اسپیرمن و فریدمن استفاده شد.

جدول ۱. حجم نمونه برحسب رشته

معماری	تفشی‌بوداری	مکانیک خودرو	نرم‌افزار کامپیوتر	کارهای عمومی ساختمان	ماشین ابزار	حسابداری	الکترونیک عمومی	تأسیسات الکتریکی	برق صنعتی	رشته‌های وارداتی ۹۷-۹۶
۲۷	۱۸	۲۹	۲۸	۳۴	۱۲	۳۰	۱۹	۲۹	۳۵	کل ثبت نامی وارداتی فنی (۲۶۰)
۱۶	۱۰	۱۷	۱۶	۲۰	۷	۱۷	۱۱	۱۷	۲۰	حجم نمونه (۱۵۰)

منبع: (نگارندگان، ۱۳۹۸).

بحث و یافته‌ها

در پژوهش حاضر، میانگین سنی مشارکت‌کنندگان $19/5 = (17 \text{ الی } 22 \text{ سال})$ بود. ۶۰ درصد ۱۷ ساله، ۱۷ درصد ۱۸ ساله، ۱۳ درصد ۱۹ ساله، ۵ درصد ۲۰ ساله، ۴ درصد ۲۱ ساله و ۱ درصد باقی‌مانده از پاسخگویان ۲۲ ساله بودند. ۶۰٪ از دانشجویان وارداتی، ساکن شهر سنج و ۴۰٪ خوابگاهی، در حال تردد، ساکن موقت در منزل اقوام یا ساکن در منازل استیجاری بودند. در این پژوهش، وضعیت مالی ۲٪ از پاسخگویان در رفاه، ۶۱٪ وضعیت مالی متوسط و ۳۷٪ وضعیت مالی ضعیف داشتند. این مطالعه نشان داد که اکثریت مشارکت‌کنندگان به ترتیب، کوتاه بودن دوره تحصیل را اولین انگیزه، تحصیل با انگیزه اعتبار دانشگاهی را دومین انگیزه و محتوای رشته دانشگاهی را سومین انگیزه انتخاب رشته وارداتی فنی بیان کردند.

جدول ۲ نشان‌دهنده درصد توزیع فراوانی علت و انگیزه‌های انتخاب رشته دانشجویان مورد مطالعه می‌باشد. بر اساس نتایج حاصل اکثریت مشارکت‌کنندگان به ترتیب کوتاه بودن دوره تحصیل را اولین انگیزه، تحصیل با انگیزه اعتبار دانشگاهی را دومین انگیزه و محتوای رشته دانشگاهی را سومین انگیزه انتخاب رشته وارداتی فنی بیان کردند.

جدول ۲. بررسی میزان تأثیرگذاری عوامل مختلف در انتخاب رشته دانشجویان

شاخص	مؤلفه	خیلی زیاد	زیاد	تأخیری	کم	خیلی کم	میانگین	الغراف معیار	
علاقه و پیشرفت تحصیلی	تحصیل با انگیزه فراهم کردن فرصتی برای کسب مدرک	۲۳.۳	۳۰.۷	۳۴.۷	۸.۰	۳.۳	۳.۶	۱	
	تحصیل با انگیزه اعتبار دانشگاهی	۲۲	۴۶	۲۴.۷	۵.۳	۲	۳.۸	۰.۹	
	تحصیل با انگیزه محتوای علمی رشته دانشگاهی	۱۲.۷	۴۳.۳	۳۱.۳	۶	۶.۷	۳.۵	۱	
	تحصیل با انگیزه کمک به هم‌نوعان و کاربردی بودن	۲۸	۳۰.۷	۲۶.۷	۱۰	۴.۷	۳.۷	۱.۱	
	تحصیل با انگیزه فرصت و امکانات برای تحقیقات علمی	۱۴.۷	۲۲	۴۰.۷	۱۴	۸.۷	۳.۲	۱.۱	
	تحصیل با انگیزه علاقه‌مندی شخصی	۳۷.۳	۳۶	۱۸	۴.۷	۴	۴	۱.۱	
	داشتن جایگاه مناسب تحصیل در جامعه	۱۵.۳	۳۷.۳	۳۶.۷	۶	۴.۷	۳.۵	۱	
	داشتن محتوای عملی	۱۷.۳	۳۰	۴۰.۷	۹.۳	۲.۷	۳.۵	۱	
	شرایط شغلی	تحصیل عملی برای کسب موفقیت شغلی	۱۰.۷	۳۴	۳۱.۳	۱۷.۳	۶.۷	۳.۲	۱.۱
		فرصتی برای کسب درآمد	۱۵.۳	۳۴.۷	۲۸.۷	۱۳.۳	۸	۳.۴	۱.۱

شاخص	مؤلفه	نخبگی زیاد	زاد	نا محدودی	کم	نخبگی کم	میانگین	انحراف معیار
	تحصیل به دلیل تشویق والدین	۲۴	۳۴	۳۱.۳	۵.۳	۵.۳	۳.۷	۱.۱
	تحصیل با انگیزه علاقه‌مندی به محل زندگی والدین	۳۷.۳	۲۱.۳	۲۸	۷.۳	۶	۳.۸	۱.۲
رتبه‌بندی تأثیرگذاری	تحصیل با انگیزه حمایت و تشویق مشاور دوران مدرسه	۱۴.۷	۲۸.۷	۳۸.۷	۱۲	۶	۳.۳	۱.۱
	تحصیل تحت تأثیر انتخاب نزدیکان در این رشته	۱۸	۲۴.۷	۲۶.۷	۲۰.۷	۱۰	۳.۲	۱.۲
	تحصیل با انگیزه حمایت و تشویق رسانه‌های عمومی	۹.۳	۲۴.۷	۳۴	۱۷.۳	۱۴.۷	۳	۱.۲
	تحصیل با انگیزه کوتاه بودن دوره کاردانی	۱۳.۳	۲۲.۷	۴۸	۱۰.۷	۵.۳	۳.۳	۱
	تحصیل با انگیزه حمایت و تشویق همسالان	۱۴.۷	۳۰	۳۴.۷	۱۰	۱۰.۷	۳.۳	۱.۲
	تحصیل تحت تأثیر تجارب اقوام و دوستان	۱۲	۲۹.۳	۴۱.۳	۷.۳	۱۰	۳.۳	۱.۱
نمره مکتسبه	انتخاب رشته تحصیلی بر حسب نمره مکتسبه در کنکور	۱۳.۳	۳۲	۳۸.۷	۹.۳	۶.۷	۳.۴	۱

رتبه‌بندی تأثیرگذاری عوامل مؤثر در انگیزه دانشجویان در انتخاب رشته

برای رتبه‌بندی تأثیرگذاری عوامل مؤثر در انگیزه دانشجویان در انتخاب رشته بر اساس چهار شاخص ۱- علاقه و پیشرفت تحصیلی، ۲- شرایط شغلی و درآمدی، ۳- والدین و اطرافیان ۴- نمره کسب‌شده در کنکور از آزمون فریدمن استفاده شد. همان‌گونه که از نتایج این آزمون نیز مشخص است (جدول ۳) از بین مؤلفه‌های مورد بررسی، شاخص علاقه و پیشرفت تحصیلی با میانگین رتبه‌ای ۲.۹۲ رتبه اول شاخص‌های انگیزشی مؤثر بر انتخاب رشته دانشجویان مورد مطالعه را به خود اختصاص داده است. شرایط شغلی و درآمدی با میانگین رتبه‌ای ۲.۴۱ در رتبه دوم، تأثیرگذاری نمره کسب‌شده در کنکور با میانگین رتبه‌ای ۲.۳۹ در رتبه سوم و تأثیر والدین و اطرافیان نیز با میانگین رتبه‌ای ۲.۲۴ در رتبه چهارم تأثیرگذاری شاخص‌های انگیزشی مؤثر بر انتخاب رشته قرار دارند.

جدول ۳. نتایج آزمون برای رتبه‌بندی شاخص‌های انگیزشی مؤثر بر انتخاب رشته دانشجویان

رتبه	میانگین رتبه‌ای	شاخص‌ها
۱	۲.۹۲	علاقه و پیشرفت تحصیلی
۲	۲.۴۱	شرایط شغلی و درآمدی
۳	۲.۳۹	نمره کسب‌شده در کنکور
۴	۲.۲۴	والدین و اطرافیان

جدول ۴. نتیجه آزمون فریدمن

تعداد	۱۵۰
ضریب کای اسکوتر	*۲۴.۴۷۶
درجه آزادی	۳
سطح معناداری	۰.۰۰۰

ضریب همبستگی شاخص‌های انگیزشی با رشته انتخاب‌شده

برای بررسی و سنجش رابطه بین رشته انتخاب‌شده با شاخص‌های مورد مطالعه پژوهش، از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن در محیط نرم‌افزار SPSS استفاده شد. برای انجام این آزمون رشته‌های معماری، نقشه‌برداری، کارهای عمومی ساختمان در قالبی با عنوان ساختمان، رشته‌های الکترونیک عمومی، برق صنعتی و تأسیسات الکتریکی نیز با عنوان برق و تأسیسات مجدداً کدبندی شدند. نتایج بررسی ضریب همبستگی بین رشته انتخاب‌شده با شاخص‌های پژوهش نشان داد:

- ۱- بین انتخاب رشته ساختمان با شاخص‌های علاقه و پیشرفت تحصیلی، شرایط شغلی، والدین و اطرافیان و نمره کسب‌شده در انتخاب رشته تحصیلی به ترتیب با ضریب همبستگی ۰.۷۸۹، ۰.۶۱۲، ۰.۴۵۷ و ۰.۲۸۸، رابطه معنادار برقرار است. به عبارتی، دانشجویان این رشته بیشتر از روی علاقه و توجه به پیشرفت تحصیلی این رشته را انتخاب کرده‌اند.
- ۲- بین انتخاب رشته‌های مرتبط با تأسیسات و الکترونیک و شاخص‌های مورد مطالعه شرایط شغلی و درآمدزایی با ضریب همبستگی ۰.۸۱۲، بیشترین رابطه را با انتخاب این رشته در بین دانشجویان به خود اختصاص داده است. والدین و اطرافیان، علاقه و پیشرفت تحصیلی و نمره کسب‌شده نیز به ترتیب با ضرایب همبستگی ۰.۶۴۰، ۰.۶۱۲ و ۰.۵۵۰ دارای رابطه معناداری با انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان می‌باشند.
- ۳- بین انتخاب رشته مکانیک خودرو و شاخص‌های مورد مطالعه علاقه و پیشرفت تحصیلی، شرایط شغلی و درآمدی، والدین و اطرافیان و نمره کسب‌شده در کنکور به ترتیب با ضرایب ۰.۶۴۰، ۰.۴۵۷، ۰.۵۴۱ و ۰.۵۹۹، رابطه معنادار برقرار است.
- ۴- بررسی رابطه بین انتخاب رشته نرم‌افزار و شاخص‌های علاقه و پیشرفت تحصیلی، شرایط شغلی و درآمدی، والدین و اطرافیان و نمره کسب‌شده در کنکور نیز به ترتیب با ضرایب ۰.۸۲۲، ۰.۵۵۰، ۰.۵۹۹ و ۰.۳۴۲، رابطه معنادار برقرار است.
- ۵- رابطه بین انتخاب رشته ماشین‌ابزار و شاخص‌های مورد مطالعه نیز به ترتیب نشان‌دهنده ضرایب همبستگی برابر ۰.۶۳۰، ۰.۵۲۴، ۰.۵۸۴ و ۰.۴۳۷ می‌باشد.
- ۶- رابطه بین انتخاب رشته حسابداری و شاخص‌های مورد مطالعه نیز گویای ضرایب همبستگی برابر ۰.۵۳۵، ۰.۶۴۹، ۰.۶۹۲ و ۰.۲۱۱ می‌باشد. به عبارتی، بیشترین همبستگی با شرایط شغلی و درآمدی را دارا می‌باشد.

جدول ۵. ضریب همبستگی شاخص‌های انگیزشی و رشته انتخاب‌شده

نمره کسب‌شده در کنکور	والدین و اطرافیان	شرایط شغلی و درآمدی	علاقه و پیشرفت تحصیلی	ضریب همبستگی شاخص‌های انگیزشی و رشته انتخاب‌شده در رشته‌های موجود کاردانی
۰.۲۸۸ ^{۰۰}	۰.۴۵۷ ^{۰۰}	۰.۶۱۲ ^{۰۰}	۰.۷۸۹ ^{۰۰}	ضریب همبستگی اسپیرمن
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	سطح معناداری
۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	تعداد نمونه
۰.۵۵۰ ^{۰۰}	۰.۶۴۰ ^{۰۰}	۰.۸۱۲ ^{۰۰}	۰.۶۱۲ ^{۰۰}	ضریب همبستگی اسپیرمن (برق و تأسیسات (الکترونیک))

نمره کسب‌شده در کنکور	والدین و اطرافیان	شرایط شغلی و درآمدی	علاقه و پیشرفت تحصیلی	ضریب همبستگی شاخص‌های انگیزش و رشته انتخاب‌شده در رشته‌های موجود کاردانی
۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	سطح معناداری عمومی، برق
۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	تعداد نمونه صنعتی، تأسیسات الکتریکی
۰.۵۹۹ ^{**}	۰.۵۴۱ ^{**}	۰.۴۵۷ ^{**}	۰.۶۴۰ ^{**}	ضریب همبستگی اسپیرمن مکانیک خودرو
۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	سطح معناداری
۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	تعداد نمونه
۰.۳۴۲ ^{**}	۰.۵۹۹ ^{**}	۰.۵۵۰ ^{**}	۰.۸۲۲ ^{**}	ضریب همبستگی اسپیرمن نرم‌افزار
۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	سطح معناداری
۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	تعداد نمونه
۰.۴۳۷ ^{**}	۰.۵۸۴ ^{**}	۰.۵۲۴ ^{**}	۰.۶۳۰ ^{**}	ضریب همبستگی اسپیرمن ماشین‌ابزار
۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	سطح معناداری
۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	تعداد نمونه
۰.۲۱۱ ^{**}	۰.۶۹۲ ^{**}	۰.۶۴۹ ^{**}	۰.۵۳۵ ^{**}	ضریب همبستگی اسپیرمن حسابداری
				سطح معناداری
				تعداد نمونه

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

بحث و نتیجه‌گیری

موضوع انگیزه شغلی و انتخاب رشته مناسب برای دستیابی به اهداف شغلی در هر جامعه‌ای، از اهمیت خاصی برخوردار است؛ بدین معنا که مردم یک جامعه با توجه به انگیزه شغلی خود، رشته تحصیلی متناسب با آن را انتخاب می‌کنند. عوامل مختلفی بر انگیزه افراد برای انتخاب رشته تحصیلی در دانشگاه تأثیرگذارند. دنبال کردن علایق و خواسته‌ها، دستیابی به شغل مناسب و موردعلاقه، ارتقای سطح منزلت اجتماعی، کسب درآمد و ... از جمله عوامل انگیزشی مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان به شمار می‌آیند. اهمیت بررسی انگیزه دانشجویان از انتخاب رشته تحصیلی می‌تواند بر برنامه‌ریزی دقیق و بهینه‌تر رشته‌های تحصیلی و مقاطع تحصیلی توسط وزارت علوم و دیگر متولیان، تأثیرگذار باشد. لذا در مقاله حاضر نیز به بررسی و شناسایی انگیزه‌های دانشجویان دانشکده فنی شهید یزدان پناه شهر سنندج در انتخاب رشته تحصیلی آنان پرداخته شد. در این راستا تأثیر چهار شاخص ۱- علاقه و پیشرفت تحصیلی، ۲- دستیابی به شغل و کسب درآمد، ۳- تأثیرگذاری والدین و اطرافیان و ۴- نمره کسب‌شده در آزمون سراسری بررسی شد. نتایج این بررسی نشان داد شاخص علاقه و پیشرفت تحصیلی با میانگین رتبه‌های ۲.۹۲ رتبه اول را در بین شاخص‌های مورد مطالعه به خود اختصاص داده است، شرایط شغلی و درآمدی، نمره کسب‌شده و تأثیرگذاری والدین اطرافیان نیز به ترتیب با میانگین‌های ۲.۴۱، ۲.۳۹ و ۲.۲۴ در رتبه‌های دوم تا چهارم تأثیرگذاری قرار دارند. نتایج تحقیق با تحقیق (عارفی و همکاران، ۲۰۰۸)، (نوحی و همکاران، ۲۰۱۲)، (عبدی و آقابابا، ۲۰۰۸) و (صفری و همکاران، ۲۰۱۸) در خصوص تأثیر علاقه و کسب علم و دانش دارای قرابت و نزدیکی است. بر اساس یافته‌های (عابدیان و شاه‌حسینی، ۲۰۱۳) در مقاله عوامل مؤثر بر انگیزه دانشجویان پرستاری از انتخاب رشته تحصیلی خود نیز تشویق والدین می‌تواند یکی از مشوق‌های اساسی در هدایت دانش‌آموزان در انتخاب رشته تحصیلی باشد که همسو با یافته‌های دیگران می‌باشد. این

در حالی است که علی‌رغم نقش مهم مدارس در هدایت دانش‌آموزان در انتخاب رشته تحصیلی، مطالعه حاضر نشان داد که تشویق مشاوران مدرسه به‌عنوان یکی از چند انگیزه انتخابی در انتخاب رشته پرستاری است.

نقشه جامع علمی کشور سند بالادستی هادی و راهنما در نظام جامع آموزش و علم و فناوری و نوآوری کشور و نقشه‌راه مسیر توسعه و پیشرفت علم و فناوری و نوآوری در ایران است. براساس این نقشه، انتظار می‌رود راهبردها و سیاست‌های کلان کشور در حوزه آموزش‌های عمومی، عالی و فنی‌وحرفه‌ای یکپارچه و هدفمند، تعقیب و عملیاتی شود. در این میان، نقش و مسئولیت مدارس، دانشگاه‌ها، خانواده‌ها و بنگاه‌های کسب‌وکار برای مشارکت جامع در آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و مهارتی و توسعه قابلیت‌ها، شایستگی‌ها و مهارت‌های دانش‌آموزان، دانشجویان، جوانان جویای کار و شاغلان کشور بسیار حیاتی و تعیین‌کننده است (مهدی و بارانی، ۲۰۲۰).

یافته‌های پژوهش، مؤید این موضوع است که برنامه‌ریزی نظام آموزشی دانشگاه باید بر مبنای نیاز جامعه صورت پذیرد و بی‌توجهی به این موضوع بر افزایش میزان تحصیل‌کردگان بیکار در آینده به‌شدت خواهد افزود. دانشجویان مورد مطالعه، علاقه به کسب علم و دانش، زمینه پیشرفت تحصیلی، دستیابی به شغل بهینه و کسب درآمد مناسب را انگیزه‌های اصلی انتخاب رشته‌های کاردانی بیان کرده‌اند، حال آنکه هدف اصلی از ایجاد دانشکده‌های فنی تربیت نیروهای تکنسین است. بنابراین تأکید بر این موضوع باید به‌صورت جدی مدنظر صاحب‌نظران قرار گیرد و نیازهای پژوهشی را با نیازهای شغلی جامعه همسو و همراه کنند.

به نظر می‌رسد که ارتقای سطح مشاوره تحصیلی در مدارس و دعوت از کارآفرینان و تکنیسین‌های موفق در بازار فعال در شهرک‌های صنعتی برای آشنا کردن دانش‌آموزان با رشته‌های کاردانی فنی و اهمیت آن می‌تواند به اصلاح و روند گزینش دانشجو در کشور کمک کند. همچنین یافته‌های این مطالعه می‌تواند برای پژوهشگران این حیطه، موضوعاتی برای تحقیق فراهم آورد.

از محدودیت‌های مطالعه حاضر، این است که یافته‌های این مطالعه، مبتنی بر نظرسنجی از دانشجویان کاردانی فنی با استفاده‌های از ابزارهای کمی بوده است. برای رفع این محدودیت، پیشنهاد می‌شود که در مطالعات آینده با انجام مصاحبه‌های فردی و گروهی، به یافته‌های با عمق و غنای بیشتر در خصوص عوامل مؤثر بر انتخاب رشته، دست‌یافت. همچنین پیشنهاد می‌گردد با مطالعه‌ای جامع از پرسش‌نامه‌های متفاوت مورداستفاده در تحقیقات، در کنار یافته‌های حاصل از مطالعه کیفی، به طراحی ابزاری متناسب با فرهنگ ایرانی برای بررسی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته‌های کاردانی فنی دست‌یافت.

پیشنهادها

برخلاف اهداف اصلی دوره کاردانی در خصوص تربیت تکنیسین، دانش‌آموختگان این دوره بر ادامه تحصیل اصرار دارند. وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان آموزشکده‌ها مناسب ارزیابی نمی‌شود. از طرف دیگر، با توجه به گسترش دوره‌های کاردانی فنی‌وحرفه‌ای توسط دانشگاه علمی- کاربردی و سایر مؤسسات دولتی و غیردولتی و فراهم بودن فرصت‌های نسبتاً فراوان برای دسترسی به این نوع آموزش، تجدیدنظر در سیاست‌گذاری و ادامه کار آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای در زیر چتر دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای ضرورت دارد. پیشنهاد می‌شود مسئولان برنامه‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای در کشور ضمن توجه به رویکردهای جدید در زمینه تربیت تکنیسین به بازبینی فلسفه، اهداف و سیاست‌های کلان دوره‌های موردبحث بپردازند.

References

Abd-al-Malik al-Hindi, A. i. H. o.-d. (1993). *Kanz al-Ummal: in English as Treasures of the Doers of Good Deeds*. Beirut.

- Abdi, B., & Aghababa, A. (2008). A survey of effective factors on choosing the field of study among eligible candidates of university. *Journal of Iranian Higher Education*, 1(3), 151-170. <https://www.sid.ir/paper/135912/en>
- Abedian, K., & Shah Hoseini, Z. (2013). Factors Affecting Students' Motivations for Choosing Nursing as a Career: A Cross-Sectional Study. *Quarterly Journal of Health Breeze*, 1(3), 26-32. https://jfh.sari.iau.ir/article_633405.html?lang=en
- Ahmadian, A. (2016). Empowerment and skill building during military service. *Strategic view*, 15(13).
- Arfaei, K., Amir Ali Akbari, S., & Alavi Majd, H. (2008). Assessing midwifery students interest in their career at medical sciences universities in Tehran. *Journal of Knowledge and Health in Medical Sciences*, 3(1), 28-32. <https://www.sid.ir/paper/107876/en>
- Azad, Y., Farahbakhsh, K., Shafiabadi, A., Salimi Bajestani, H., & Rabiei, M. (2018). The Role of career Selection Skills on Student Motivation in Shahrekord University. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 9(36), 51-75. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2018.35734.1964>
- Bird, M., & Wallis, M. (2006). Motivation in Nurse Education Practice. *Br J Nurs*, 15(20), 9-22.
- Enayati Novinfar, A., Durrani, K., & Karamdoost, N. A. (2013). Comparative Evaluation of Effective Factors in Students' Major Selection at Educational Sciences and Engineering Colleges in University of Tehran [Original]. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 18(4), 145-167. <http://journal.irphe.ac.ir/article-1-1763-en.html>
- Ghahari, H., Salehi Omran, E., & Abedini Baltork, M. (2020). Content Analysis of technical and vocational textbooks paying attention to professional competencies in Iran at 2018. *Karafan Quarterly Scientific Journal*, 16(2), 51-70. https://karafan.tvu.ac.ir/article_105313.html?lang=en
- Iravani, S., & Marjani, B. (2015). Role of Knowledge in Learning the Skills. 8(30), 67-90. http://www.jsfc.ir/article_14947.html?lang=en
- Jalilian, S., Mehralizade, Y., & Marashi, M. (2017). A study of the match between vocational educational with industries sector educational needs in khorramshahr city. *Journal of New Approaches in Educational Administration*, 8(29), 131-150. https://jedu.marvdasht.iau.ir/article_2320.html?lang=en
- Kavossi, I., & Hosseini Rad, S. M. (2017). Designing a Model for Developing Skills Training in Cultural Organizations. *Journal of Training in Police Sciences*, 6(2), 2-27. <https://www.magiran.com/paper/2201948>
- Khanifar, H., Muslimi, N., & Bahmanyar Barouq, B. (2012). *A guide to developing skill-based education standards*. Organization of Technical and Vocational Education of the Country. <https://www.ketabcity.com/bookview.aspx?bookid=1707794>
- Khorasani, A., Noorollahi, M., Mehri, D., Naghshbandi, H., & Namdar, H. (2014). Identify the factors affecting to transfer training on workplace in Shahid Sattari: University of Aerospace Sciences and Technology. *Journal of Human Research Studies*, 5(15), 147-162.
- Kinzie, J., Palmer, M., Hayek, J., Hossler, D., Jacob, S., & Cummings, H. (2004, Septemebr). *Fifty Years of College Choice: Social, Political and Institutional Influences on the Decision-Making Process*. *New Agenda Series*. Volume 5, Number 3. L. F. f. Education. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED484237.pdf>
- Kosgeroglu, N., Acat, M. B., Ayranci, U., Ozabaci, N., & Erkal, S. (2009). An investigation on nursing, midwifery and health care students' learning motivation in Turkey. *Nurse Education in Practice*, 9(5), 331-339. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2008.07.003>

- Lotfi Jalal Abadi, M., Farhadi, A., Ravaei, S., & Gholami, M. (2020). Designing a Skill-oriented Model for Occupational Students: Using the Grounded Theory. *Karafan Quarterly Scientific Journal of Technical and Vocational University*, 16(2), 71-100. https://karafan.tvu.ac.ir/article_105314.html?lang=en
- Mahdi, R., & Barani, S. (2020). Analysis of the Position of Technical and Vocational Educations and Skill Training in Iran's Scientific Comprehensive Map. *Karafan Quarterly Scientific Journal of Technical and Vocational University*, 16(2), 15-32. https://karafan.tvu.ac.ir/article_105070.html?lang=en
- Makarem Shirazi, N. (1997). *Anwar al-Faqaha*. Qom. <https://lib.eshia.ir/10281/1/2>
- Maleki, T., Moradi, K. H., Heidari, N., Mottaghi, M., & Naderi, N. (2014). Motivation factors of Vocational Agriculture trainees to attend Educational courses in Kermanshah, Iran. *Journal of Agricultural Education Administration Research*, 6(30), 77-88. <https://doi.org/10.22092/jaear.2014.100989>
- Moghaddas Farimani, S. (2017). Students' Motivations to Enter the Associate's Degree of Technical and Vocational Higher Education Courses. *Journal of Agricultural Education Administration Research*, 9(42), 105-119. <https://doi.org/10.22092/jaear.2017.114531.1410>
- Molayie, Z., Asili, G., & Ghadirian, A. A. (2009). Corporate universities as educational institutions to organizational strategy". *Monthly Policy (Tadbir)*, 204. *Monthly Policy (Tadbir)*, 19(204), 16-21. [http://ensani.ir/file/download/article/20110214202012-b%20\(6\).pdf](http://ensani.ir/file/download/article/20110214202012-b%20(6).pdf)
- Nasr, A., Hoseini, F., Alamatsaz, M. H., & Nili, M. (2005, July 26). *Preparation, validation and compilation of the questionnaires about evaluating the efficiency of University educational managers to improve quality*. The 6th International Conference of Quality Managers, Tehran, Iran, <https://civilica.com/doc/23194>
- Navidi, A., & Barzegar, M. (2011). Evaluating associate degree in vocational and technical training and education. *Quarterly Journal of Educational Innovations*, 42(11), 161-188.
- Noohi, S., Hosseini, S. M., Rokhsarizadeh, H., Saburi, A., & Alishiri, G. (2012). Progress motivation among baqiyatallah university of medical sciences students and its relationship with academic achievement. *Iranian Journal of Military Medicine*, 14(3), 200-204. <http://militarymedj.ir/article-1-1024-en.pdf>
- Omidi, H. (2010). Motivation in the organization by the framework of flipped classroom. *The portal: Society and Job*, 235, 87-99.
- Safari, T., Nazri Panjaki, A., Haghghi, M., Sayadi, F., Zeynali Bujani, M., & Amin, A. (2018). Investigate the level of student's interest in their field of study and the effective factors on it, from the viewpoint of students of the Zahedan University of Medical Science in 2018 [Original Article]. *Journal of Birjand University of Medical Sciences*, 25, 61-67. <http://journal.bums.ac.ir/article-1-2423-en.html>
- Sheikh Sadoogh, A. J. M. (1984). *Man -La Yahzaroho-L Faghhih*. Qom.
- Staniec, J. F. O. (2004). The Effects of Race, Sex, and Expected Returns on the Choice of College Major. *Eastern Economic Association*, 30(4), 549-562. <https://www.jstor.org/stable/40326147>
- Yoshida, M., Tanaka, M., Mizuno, K., Ishii, A., Nozaki, K., Urakawa, A., . . . Watanabe, Y. (2008). Factors Influencing the Academic Motivation of Individual College Students. *International Journal of Neuroscience*, 118(10), 1400-1411. <https://doi.org/10.1080/00207450701242982>